

Ks. NICOLAS PAUWELS

CZY HERETYCY SĄ W KOŚCIELE?

KRAKÓW 2018

www.ultramontes.pl

TEOLOGIA PRAKTYCZNA O WIERZE I O SKŁADZIE WIARY

Ks. NICOLAS PAUWELS

ROZDZIAŁ XVI

O Kościele Katolickim i Obcowaniu Świętych

---

§. 2

*O Heretykach***Czy heretycy są w Kościele?**

Odpowiadam na to w sposób następujący. Dwojaki jest rodzaj heretyków: jeden z nich stanowią ci, którzy wprawdzie odrzucają pewne dogmaty Kościoła przedstawione sobie w sposób wystarczający, ale jednak herezję swoją ukrywają; drugi rodzaj heretyków stanowią ci, którzy swoją herezję jawnie wyznają i otwarcie wzbraniają się uznać artykuły Wiary Katolickiej. Wielka zachodzi różnica między jednymi a drugimi. Najpierw będziemy traktować o tym drugim rodzaju heretyków.

Heretyk, który swoją herezję zewnętrznie wyznaje, jest poza Kościołem. Dowodzę tego z Listu św. Pawła Apostoła do Tytusa: "*Heretyka po pierwszym i drugim upomnieniu unikaj wiedząc, że jest przewrotny i grzeszy, własnym swym sądem potępiony*" (Tyt. 3, 10-11). W tych słowach Apostoł przykazuje Biskupowi, aby unikał heretyka, czego by z pewnością nie nakazywał, jeśliby heretyk był wewnątrz Kościoła; albowiem Pasterz nie powinien unikać, ale troszczyć się o tych, którzy należą do jego owczarni. I dodaje rację po temu: ponieważ taki uporczywy heretyk własnym swym sądem jest potępiony, to znaczy, jak wyjaśnia św. Hieronim, nie jest wykluczony z Kościoła poprzez ekskomunikę, ale sam siebie z Kościoła wykluczył.

Następnie dowodzę tego z pierwszego Listu św. Jana Apostoła: "*Spośród nas wyszli, ale nie byli z nas, bo gdyby z nas byli, zaiste wytrwaliby z nami, ale [odeszli] aby się okazało, że nie wszyscy z nas są*" (I J. 2, 19). To znaczy, spośród nas wyszli, ponieważ byli razem z nami w tym samym Kościele; ale nie byli z nas, według Bożego wybrania. Dodajmy jeszcze, że różne Sobory zarządziły sposób, w jaki heretycy powinni być przyjęci do Kościoła, jeśli chcieliby powrócić, co z pewnością dowodzi tego, iż owe Sobory uważały, że tacy heretycy są poza Kościołem.

Posłuchajcie co mówi św. Augustyn w dziele *O jedności Kościoła*: "Z pewnością nie są w Kościele ci, którzy nie wierzą w to, że Chrystus przyszedł w ciele ludzkim, narodzony z Dziewicy Maryi z rodu Dawida, albo też ci, którzy nie wierzą, iż zmartwychwstał On w tym samym ciele, w którym został ukrzyżowany i złożony do grobu" (rozdz. 4).

W przeciwieństwie do tego przywołane są różne argumenty, które pokrótce przytoczę: Kościół może sądzić i karać heretyków, zatem są oni w Kościele: "*Bo cóż mi do tych, mówi św. Paweł, którzy są poza nami, abym ich sądził?*" (I Kor. 5, 12). Prócz tego heretycy zachowują charakter sakramentalny chrztu i kapłaństwa, dlatego są oni chrześcijanami i kapłanami.

Odpowiadam na to, że heretycy, chociaż nie są w Kościele, to jednak powinni oni w nim być, i w taki sam sposób do niego przynależą, jak owce do owczarni z której uciekły. Tak jak zwykło się mówić: ta owca jest z tej owczarni; kiedy jednakże w rzeczywistości wałęsa się poza owczarnią. Może zaś Kościół wyrokować o tych, którzy rzeczywiście do niego należą lub też o tych, którzy zobowiązani są do niego należeć, tak jak pasterz może owcę błąkającą się poza owczarnią zapędzić z powrotem do niej, albo też tak jak naczelny wódz może nakłaniać dezertarów, aby powrócili do jego wojska, względnie może karać ich śmiercią. Co do drugiego argumentu o charakterze sakramentalnym, to odpowiadam, że heretycy pozostający poza Kościołem zachowują niezmażalne charaktery sakramentalne, na podobieństwo czy to zbłąkanych owiec, które zachowują szczególne znamię i piętno niegdyś na grzbiecie wypalone, czy też dezertera, który zachowuje oznaki wojskowe, ale to nie wystarcza do tego, aby uznać w pierwszym wypadku owcę za część owczarni, a w drugim dezertera za pozostającego w wojsku; zatem analogicznie należy stwierdzić, że charaktery sakramentalne, które zachowują heretycy nie są wystarczające do tego, aby uznać ich za pozostających w Kościele.

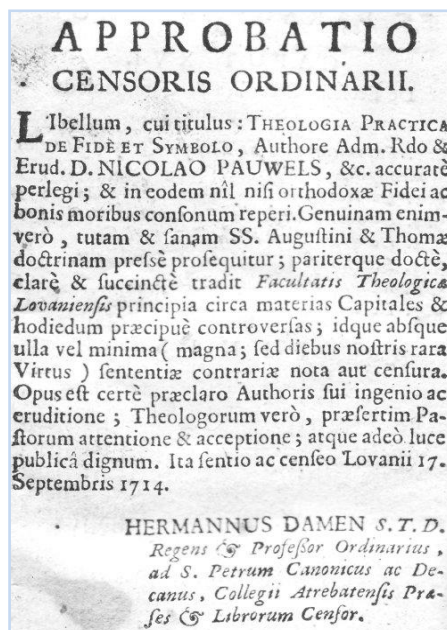
Pozostaje do rozwiązania kwestia dotycząca heretyków, którzy nie wyznają swojej herezji otwarcie i dlatego nazywani są heretykami tajemnymi: mianowicie czy oni są w Kościele?

Odpowiadam, że kwestia ta bardzo różni się od powyższej, albowiem co do jej rozwiązania istnieje różnica zdań między wybitnymi Teologami. Póki co sądzę, że bardziej uzasadnione jest stwierdzenie, iż pozostają oni w Kościele, ponieważ Kościół raz ich przyjął do swego łona i nigdy z niego nie usunął, ani też ponadto oni sami się od Kościoła nie oddzielili: chociaż bowiem nie mają wewnętrznej wiary, ani miłości, to przecież zachowują zewnętrzną więź wspólnoty kościelnej jaką jest wyznanie wiary, przy istnieniu czego są zaliczani do członków Kościoła. (1)

Ks. Nicolas Pauwels

Theologiae Practicae de Fide et Symbolo. Authore Reverendo ac Erud. Domino D. Nicolao Pauwels Sacrae Theolog. Licentiato, Lectionis Catecheseos Professore Regio, Districtus Lovaniensis Archi-presbytero, Collegii Atrebatensis Praeside, nec non insignis Ecclesiae Collegiatae S. Petri Lovanii Plebano et Canonico. Pars prima. Antverpiae, Typis Hieronymi Verdussen, in magno foro sub signo S. Augustini. 1724. Cum Gratia et Privilegio Cesareae Majest., ss. 537-539. (1)

Tłumaczył z języka łacińskiego Mariusz Gruszczyński

Przypisy:

- (1) Por. 1) Tekst oryginalny: Sac. Nicolaus Pauwels, [An haeretici sint in Ecclesia?](#)
- 2) Ks. Ignacy Grabowski, a) [Prawo kanoniczne według nowego kodeksu](#). b) [O występkach przeciw wierze i jedności kościelnej](#). c) [Kościół a herezja](#).
- 3) Ks. Jan Nepomucen Opieliński, a) [Co to jest ekskomunika?](#) b) [Ekskomuniki Konstytucji "Apostolicae Sedis"](#). c) [Ekskomunika na heretyków, apostatów i ich współników](#). d) [Ekskomunika na schizmatyków](#). e) [Apostaci, heretycy i schizmatycy a inni grzesznicy](#).
- 4) Kodeks Prawa Kanonicznego. Papież Pius IV, [Wyznanie wiary katolickiej \(Professio Catholicae Fidei\)](#).
- 5) Papież Urban VIII, Papież Benedykt XIV, [Wyznanie Wiary dla chrześcijan wschodnich \(Professio Fidei Orientalibus praescripta\)](#).
- 6) Kongregacja Św. Inkwizycji, [Wyznanie Wiary dla heretyków przechodzących na łono Kościoła katolickiego](#).
- 7) Ks. Adolf Tanquerey, [O herezji](#).

- 8) Ks. Jules Didiot, a) *Herezja*. b) *Mały traktat o Kościele (wraz z odpowiedziami na zarzuty adwersarzy)*. c) *Msza święta*. d) *Niepokalane Poczucie*. e) *Męczeństwo*. f) *Dusza kobiety*.
- 9) Ks. Adam Kopyciński, *Bezwyznaniowy*.
- 10) Ks. Franciszek Bączkowiec CM, *Przepisy Kościoła odnoszące się do współżycia katolików z heretykami*.
- 11) Sac. F. H. Reinerding, *Theologiae fundamentalis tractatus duo. Tractatus prior. Demonstratio christiano-catholica contra adversarios generatim omnes. De iis, qui auctoritati Ecclesiae obluquantur*.
- 12) Potępienie herezji liberalizmu, *Mały katechizm o Syllabusie*.
- 13) Kwintus Septymiusz Florens Tertulian, a) *Preskrypcja przeciw heretykom. (Liber de praescriptionibus adversus haereticos)* b) *O dyscyplinie i obyczajach heretyków (De haereticorum disciplina et moribus)*.
- 14) Św. Wincenty z Lerynu, *Pamiętnik (Commonitorium). Rozprawa Pielgrzyma o starożytności i powszechności wiary katolickiej przeciw niezbożnym nowościom wszystkich kacerzy. (Commonitorium adversus haereses. Tractatus Peregrini pro catholicae fidei antiquitate et universitate adversus profanas omnium haereticorum novitates)*.
- 15) Ks. Dr Henryk Maria Pezzani, *Kodeks Świętego Katolickiego Kościoła Rzymskiego. Kanon 26. Zakazany jest wybór na Papieża tego, kto odstąpił od wiary katolickiej, heretyka lub schizmatyka; jeśli ktoś taki zostanie wybrany, wybór jest nieważny. (Codex Sanctae Catholicae Romanae Ecclesiae. Can. 26. Devius a fide catholica, haereticus, vel schismaticus eligi prohibetur in Romanum Pontificem; si eligatur nulla est electio)*.
- 16) Ks. Walenty Gadowski, *Nauka Kościoła. Wybór orzeczeń dogmatycznych Kościoła katolickiego i jego praw kanonicznych*.
- 17) O. Jan Jakub Scheffmacher SI, *Katechizm polemiczny czyli Wykład nauk wiary chrześcijańskiej przez zwolenników Lutera, Kalwina i innych z nimi spokrewnionych, zaprzeczanych lub przekształcanych*.
- 18) Ks. Andrzej Macko, *Znaczenie encykliki o modernizmie*.
- 19) Św. Pius X, Papież, a) *Encyklika Pascendi dominici gregis o zasadach modernistów*. b) *Przysięga antymodernistyczna*.
- 20) Ks. Dr Maciej Sieniatycki, a) *Apologetyka czyli dogmatyka fundamentalna*. b) *Zarys dogmatyki katolickiej*. c) *System modernistów*. d) *Modernistyczny Neokościół*. e) *Problem istnienia Boga*. f) *Dogmatyka katolicka. Podręcznik szkolny*. g) *Główne zasady etyki Kanta a etyka chrześcijańska*. h) *Modernizm w książce polskiej*. i) *Nieomylny urząd nauczycielski Kościoła*. j) *Pojęcie katolickie o członkach Kościoła*.
- (Przyp. od red *Ultra montes*).

THEOLOGIÆ
 PRACTICÆ
 DE
 FIDE & SYMBOLO.

AUTHORE

REVERENDO AC ERUD. DOMINO
 D. NICOLAO PAUWELS

SACRÆ THEOL. LICENTIATO,

Lectiois Catechetæos Professore Regio, Districtus
 Lovaniensis Archi-presbytero, Collegii Atreba-
 tensis Præside, nec non insignis Ecclesiæ Colle-
 giatæ S. Petri Lovanii Plebano & Canonico.

PARS PRIMA.

ANTVERPIÆ,
 Typis Hieronymi Verdussen, in magno
 foro sub signo S. Augustini. 1724.

Cum Gratia & Privilegio Cæsareæ Majest.

([HTM](#))